

Dues joies. Dos mapes del terme municipal de l'any 1921

Joaquim Nolla Aguilà

Des de molt antic la humanitat ha necessitat dibuixar mapes del seu entorn. Quan l'home va començar a viatjar i/o es va establir en un territori va ser necessari elaborar mapes de tot tipus: topogràfics (que representen de forma detallada el terreny i les seves formes de vida) i temàtics (que representen la informació que està relacionada amb un territori: identificant les vies de comunicació, turístics, meteorològics, econòmics, etc.). La cartografia (ciència que amb tècniques diverses representa, organitza i comunica la informació geogràfica en forma de mapes) ha estat i és, encara, molt útil i necessària.

Els mapes antics, tot i haver perdut vigència al no reflectir l'actualitat, ens segueixen donant molta informació que ens ajuda a entendre el passat i conèixer millor l'espai on habitem. Us presentem dos mapes de Torredembarra de l'any 1921, ara fa cent anys. Ambdós es corresponen al terme municipal, un és planimètric i l'altre topogràfic. La fitxa descriptiva situa com a autor institucional l'*Instituto Geográfico y Estadístico*, tot i que l'autor material és Leandro Burguete, el topògraf que elabora les dades de l'estudi de camp el 2 de gener de 1921.

MAPA I

MAPA PLANIMÈTRIC

Sens dubte, és el més interessant per la variada informació que ens dona. El marc geogràfic, com s'ha comentat anteriorment, és el terme de Torredembarra que té una superfície de 8,71 quilòmetres quadrats. Ens marca clarament la seva delimitació amb Creixell (que va des de Gatalló M2T fins el Pujol M3T), la Pobla de Montornès (des del Pujol M3T fins al Coll de Creus M3T) i Altafulla (des del Coll de Creus M3T fins al Canyadell M2T).

Estic convençut que cadascun dels lectors hi trobarà alguna o altra dada que pot ser del seu interès.

En color vermell:

- Es poden apreciar clarament identificats els tres nuclis de població (aleshores molt separats): Torredembarra, Clarà i Baix a Mar (anomenat El Serrallo) i les diferents construccions disseminades pel terme (l'estació de ferrocarril, el cementiri, els masos com el Mas Pujol, les cases i les casetes, etc.).
- Les principals vies de comunicació que travessen el terme: la línia fèrria de Tarragona a Barcelona (amb els consegüents punts quilomètrics: 13, 14, 15 i 16), la carretera de Tarragona a Barcelona (que, com podem observar, passava per dins del nucli urbà de Torredembarra), la carretera de Torredembarra a la Riera i la carretera de Torredembarra a la Pobla de Montornès.

En color negre, a banda de les lletres per identificar els noms, hi ha els camins:

- Camí de l'Arbusará, camí de Clarà a la platja, camí del Camp de la Bota, camí de la platja d'Altafulla, camí de les Eres de Clarà, camí Fondo, camí dels Garrofers, camí del Mar, camí Moliné, camí del Moro, camí dels Munts, camí de la Partició, camí dels Pins a Sadolla, camí del Pou, camí del Serrallo, camí de Torredembarra a la Pobla de Montornès, camí de Torredembarra a la Riera.

Com és lògic, en créixer la població alguns ja han desaparegut engolits per la pressió urbanística però, a la part nord del terme, encara en trobem força que s'han conservat amb la mateixa denominació o una de semblant.

El color blau es reserva per marcar les aigües:

- Al llarg de la costa, marcat amb diverses línies, ens situa **la platja**, marcada com una zona erma, sense noms. Recordem que el concepte de banys de mar, igual que el turisme, era molt incipient.
- Trobem perfectament identificades **les dues rases**. La Rasa, sense nom, que separa el terme entre Torredembarra i Altafulla i la Rasa de Segunyoles que travessa el terme de nord a sud a la part central.
- **Els principals pous i sínies** estan representades amb un signe amb una rodona enganxada amb una T. És curiós que solament en surten set, molt poques si tenim en consideració que l'any 1993 encara restaven dempeus 114 sínies.

MAPA 2

MAPA TOPOGRÀFIC

Representa l'altimetria del relleu i la planimetria dels elements físics més importants.

Com bé sabem el terme és força pla, segons marquen les corbes de nivell quasi la meitat del terme municipal està per sota dels 10 metres d'altitud. Ascendeix progressivament des de la costa dels 0 m cap al nord est al Pujol, el punt més elevat, amb 70,5 m.

En general, des de la meitat sud comença una lleugera ascensió que, si dividim el terme en tres parts situaria:

- La zona sud-oest dels 0 m als 67,7 m. És la que presenta més desnivells amb petits monticles: la Granja amb 41,3 m, un altre de 57,3 i un altre de 63,7 m.
- La part central dels 0 m als 50 m. Com a punt més elevat un monticle de 33,3 m.
- La part nord-est dels 0 m als 70,5 m. Amb dos monticles, el Pujol 1 de 70,5 m i el Pujol 2 de 65,6 m.

La línia que separa els termes amb Creixell va des dels 1,1 m fins als 70,5 m. La línia amb Pobla de Montornès va des dels 70,5 m als 67,7 m. I la línia amb Altafulla des dels 0,6 m als 67,7 m. Es curiós també observar que ens marca com a punt més elevat dels Munts els 38,2 m i que els penya-segats els situa entre 12,1 m i 12,7 m amb un punt màxim de 16,4 m.

Aproximadament situa els nivells dels nuclis urbans en: Torredembarra entre 12,6 m i 15,5 m i Clarà 14,1 m.

FONT

Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya.
Catalunya: minutes municipals 1:25 000 (1914-1936).
Mapes planimètric i topogràfic de Torredembarra
Escala 1:25 000

Per conèixer com era Torredembarra fa cent anys i complementar la informació veure:

NOLLA Aguilà, Joaquim (2020): “La trama urbana de Torredembarra, ara fa cent anys”. *Recull de treballs*, 20. Centre d’Estudis Sinibald de Mas.

